

obdeluje, vendar se mu delo njegovo ne izplača, ako zanemarja živino.

Nekoliko števil.

O koristi sadnega drevja se je že jako veliko pisalo, še več pa govorilo. A vsi pisani in govorniki navesti so dostikrat „bob ob steno“. Sto izgovorov in ugovorov ima naš kmet, ki so z njegovega stališča vsaj navidezno utemeljeni. Toda ti ugovori nas ne smejo plašiti. Saj vsaka stvar potrebuje časa, in kolikor boljša je, toliko več ga potrebuje. Če toraj stokrat „pogorimo“, moramo vendarle vsako novo priliko porabiti in priporočati sadjarstvo. In če tudi za zdaj dosežemo le to, da bo naš kmet prideloval dovolj mošta in nekaj suhega sadja za se, dobro je. Marsikateri bo ostal v kmetovem žepu novec, katerega bi sicer izdal za žganje, slabo vino in — zdravnika. Zatoraj pa bodimo vztrajni in poučujmo kmeta, kako koristno je sadje, kadar je količkaj prilike. Dejanski dokazi pa gotovo najbolje zajeze reko ugovorov. Za danes navajam en tak dokaz.

Naš č. gosp. župnik ima $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{2}$ velik sadni vrt. Na tem vrtu stoji 40 jablan, ki so stare nekako po 50 let. A odšteti nam je še kakih 6 zanikarnih, ker skoraj niso vredne, da stoje. Od teh debel je letos prodal naš g. župnik za 91 gld. potrzanega sadja in za 45 gld. otresenega za mošt. Za se je pa nasušil ali pa v mošt podelal za 35 gld. jabolk ter za dom prihranil še za 35 gld. potrzanih jabolk. Toraj mu je dalo 34 zdravih dreves 206 gld. dohodkov. Pripomniti mi je, da ta drevesa niso imela druge postrežbe, kakor nekoliko dežnice ob deževnem vremenu, ki je nekoliko razpeljava s ceste po vrtu. Ta pridelek sicer ni Bog ve kolikšen, a dober pa je, če pomislimo, da se je na tem vrtu ali travniku toliko pridelalo poleg trave.

A štel sem tudi le jabolka. Če bi pa bil privzel še hruške, češplje in orehe, ki rasto na tem vrtu ob plotu, bil bi pa račun zrastel še za par desetakov. Zoper ta račun slišim dva ugovora. Eni pravijo: Če drevje sadim, pa trave ne bo. Toda ta ugovor nima dejanske podloge. Mlado drevje itak ne dela nobene sence, a staro t. j. doraslo pa daje po 100 do 400 $\frac{1}{2}$ sadja. Pod takim drevesom se res toliko trave ne nakosi, a koliko več je pa tudi vredno sadje nego tista pest trave! Dejanski dokaz o tem je ta vrt. Poleg sadja pridelalo se je še 1200 $\frac{1}{2}$ sena in 800 $\frac{1}{2}$ otave, toraj prav toliko, kolikor se je ob dobrih letinah nakosi na neobsajenih navadnih travnikih. Drugi pa ugovarjajo: Ta lepi pridelek je le letos slučajen. Koliko let zdaj zopet takege ne bo! A tudi ta ugovor se da ovreči. Pri nas res sadje rodi le na dve ali tri leta tako obilo, kakor je letos. A če bi se naši ljudje za sadje bolj brigali ter snažili drevje in umno mu gnojili (kakor ravnajo že stoletja druge poljske rastline), rodilo bi sadje najmanj vsako drugo leto toliko, kolikor je letos, in nikdar bi ne bilo več tako

prazne letine, kakor je bila lanska. Tedaj bi imel naš č. g. župnik n. pr. vsaj vsako drugo leto*) po 200 gld. ali vsako leto 100 gld. več dohodka od svojega vrta, nego pa če bi ne bil obsajen. In če pomislimo, da 1 $\frac{1}{2}$ velika, s zrnjem obsejana njiva daje le 170 gld. čistega dohodka, trobijo te številke pač dovolj glasno v najbolj gluha ušesa, da je treba vse travnike, ki imajo količkaj ugodno lego za sadje, ž njim na redko (12—15 $\frac{1}{2}$ vsak-sebi) zasaditi!

Janko Žirovnik.

Jama za prezimovanje v roki cepljenih drevesec.

Gotovo bi bilo popolnoma odveč razpravljati, kako zelo koristno je cepljenje ali požlatnjevanje jabolčnih in hruškovih podlog v roki v zimskem času. Stvar je dognana, osobito glede drevesnic ljudskih šol. Žal pa, da marsikateri posestnik drevesnice, posebno pa ljudski učitelj nima primerne kleti, v kateri bi v zimskem času požlatnjene podloge prisul in zoper mraz zavaroval. Pa tej nepriliki je lahko odpomoči, in sicer z jamami, kakršne služijo zelenjadarskim vrtnarjem za prezimovanje zelenjadi. Taka jama napravi se tako le: Izbere se najbolj zavetni kraj na vrtu. Ležati mora toraj proti severni strani in biti obzidan ali z deskami ograjen, proti južni pa odprt, prisojen. Na takem prostoru izkoplje se jama (jarek) vsaj meter globoka, do dva metra široka ter po potrebi dolga. Poleg sten ob jami zabijo se koli, in sicer ob zadnji proti ograji obrnjeni steni dobrih 30 do 40 $\frac{1}{2}$ iznad jame, ob ostalih treh stenah pa ne iznad nje. Na zabite kole pribijo se naposled še deske (možlarji) tako, da ima vsa jama lesen obod. Leseni obod je ob zadnji steni za 30—40 $\frac{1}{2}$ viši, nego ob sprednji, stranski steni pa visita poševno. Na tako obito jamo polože se tudi deske, to pa tako, da ostane ravno v sredini sprednje strani dovolj velika odprtina, in okolo tako narejenega pokrova zmeče se iz jame izmetana zemlja. Da se pokrov pod težo zemlje preveč ne udaje, dobro je podpreti ga s koli in na nje položenimi gredicami. V tako prirejani jami prezimijo cepljene podloge prav dobro. Paziti se mora le na to, da se jama ob lepem vremenu zrači (odpre se odprtina), ob grdem, mrzlem pa zapira. Da ne uhaja mraz skozi odprtino, zmeče se na njo lahko listja, slame, najboljše pa še gnoja.

—c.

Razne reči.

* Kakšen život naj ima dobra molzna krava? Krava mora biti od vrha glave do začetka repa štirikrat toliko dolga, kolikor je glava dolga. Obseg života nebreje krave ne sme nikdar biti manjši, nego štirikratna dolgost glave. Vime mora biti toliko dolgo, kolikor merita skupaj dolgost in širokost glave.

*) Toliko donaša v resnici že vrt, če je količkaj sadne kupčije.

* **Pravi čas za zimsko setev.** Pravi čas za zimsko setev ravna se po podnebj, to je, po krajevni toploti, ker setev mora biti vedno toliko zgodnja, da se mlade rastline dovolj okrepijo, predno pride zima. Zgodaj kaže po mrzlih krajih sejati tem bolj, ker dobro razrasle rastline laže preneso hud zimski mraz in veliko mokroto, kratka in mrzla spomlad jih pa tudi potem ne ovira preveč v njih rašči. Po mrzlih krajih sejejo rž pred pšenico, ker se mora rž uže jeseni dovolj zarasti. Po toplejih krajih se pa včasih rž jeseni tako močno razraste, da se poleže, čemur se pa da pomagati s tem, da pustimo tako rž pravilno z ovcami popasti. Šentjanževa ali gorska rž pa mora biti zgodaj sejana, če jo hočemo še jeseni enkrat za krmo požeti. Splošno je zgodnejša zimska setev boljša, ker kmetovalec ni toliko odvisen od spremenljivega zimskega in spomladanjskega vremena, ki ga tolikokrat vara, poleg tega pa ob zgodnji setvi laže pogodi pravi čas in laže ujame pravo vlažnost in godnost zemlje.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 219. Imam sod rdečega vina, ki je med vožnjo se navzel duha po posodi (po plesnobi). Kaj mi je narediti, da vino zgubi ta duh? Vino je letošnjo. (J. R. v V.)

Odgovor: Duh po plesnobi odpravite, ako vino izfiltrujete ter je pretočite v zdravo posodo. Priporočajo tudi, pretakati vino v prav zdravo posodo, ob pretakanji pa v brenti, s katero se vino prenaša, mešati je s finim namiznim oljem. na hektoliter vina naj pride 1 $\frac{1}{2}$ olja. V zdravi posodi, kamor pretočite dobro z oljem pomešano vino, stopi potem olje na vrh, in lahko je s srkalom poberete ter poljubno porabite, ker ostane nepokvarjeno.

Vprašanje 220. Ali se smejo presaditi pomladi brez škode jabolčna drevesa na pritlični podlogi, katera so bila okulovana meseca avgusta t. l., ali bodo pognala lepo in veliko mladiko iz popka kakor taka, ki se presade? Glede rož sem skusil, da ni razlike. Ali ima glede jablan in hrušek kedo kako skušnjo? (M. H. v R. na R.)

Odgovor: Po leti okulovani popek se je k deblu popolnoma prirastel in ima v sebi isto moč, kakor vsak drug popek, ki je na njem samem zrastel. Vsled presaditve bode seveda rast nekoliko zaostajala, kakor se to sploh godi pri vsakem presajenem drevesu. Ako je podloga dobra, t. j. dobro ukoreninjena in se je presajalo pravilno, tedaj bode neznatno malo razločka med presajenim in nepresajenim okulantom. Na vrtu kmetijske družbe imamo glede tega precejšnje skušnje, ker vrtnar one podloge, katere bi drugače po zimi v roki cepil ter pomladi v drevesnico posadil, okuluje po leti ter jih pomladi kar naravnost presadi. To dela, da si časa prihrani, doseže najboljši uspeh.

Vprašanje 221. V predzadnji številki „Novic“ poročate, koliko je Blejska podružnica dobila za čiščenje žita s podružničnim trijerjem vzlic temu, da udje za čiščenje nič ne plačajo. Ker bi radi tudi mi uredili porabo našega trijerja, izvolite v c. listu prijaviti, kako postopa Blejska podružnica, kar utegne ne samo nas, ampak gotovo tudi druge zanimati. (A. P. v R.)

Odgovor: Blejska podružnica uredila je porabo trijerja s prepričanjem, da je večina naših kmetovalcev taka, da se rajši najkoristnejše reči ne poslužijo, če reč sama ne pride k njim. Iz tega vzroka je ukrenila, da pošlje trijer vsakemu, ki želi žito čistiti, na dom. Ako bi se pa trijer na razne vozove nakladal in zopet razkladal in bi ga zdaj ta, zdaj oni rabil, vsi skupaj pa niso večji temu delu, bil bi stroj kmalu pokvarjen, a bilo bi ga tudi težko dobiti, ker marsikdo bi se pobrigal dobiti ga hitro, pa bi odkladal vrniti ga. Podružnica je zato dala delati za trijer poseben voz, ki na njem trdno stoji v zaboji (kostnu), katerega strani se dado ob delu tako odpreti, da povečajo prostor na vozu, na katerem trijer stoji. Na vozu so tudi vse potrebne posode, da jih ni treba ob delu šele iskati, ampak so precej pri roki. S trijerjem hodi vedno en in isti človek ki je dela vaje ter plačan od podružnice. Ta človek, gre s trijerjem od hiše do hiše, čisti žito, in sicer podružničnim udom brezplačno, neudom pa po 10 kr. od mernika. Iz te pristojbine plačujejo se stroški za tega delavca in za popravo. Ker je tako čiščenje za kmetovalca zelo prilično, ni ga skoraj v Blejski podružnici gospodarja, ki bi ne dal semenskega žita čistiti; pri tem se pa napredno kmetijstvo pospešuje, družabniki imajo svojo korist, podružnica ima pa še dobiček. Ni toraj dovolj, samo omisliti si skupnih strojev, ampak njih poraba mora biti pravilno urejena, če hočemo, da se doseže namen.

Vprašanje 222. Od vseh strani nas nadlegujejo agentje zavarovalnic zaradi zavarovanja proti ognju. Ker dajete v c. svojem litu vsakemu o vsaki reči dober svet, vprašam Vas tudi jaz, in sicer: Katero zavarovalnico proti ognju nam najbolj priporočate: (G. H. v L.)

Odgovor: To je zelo kočljivo vprašanje, na katero Vam ne moremo kar naravnost s tem odgovoriti, da Vam imenujemo eno izmed mnogih zavarovalnic. Predno se zavarujete, povprašajte pri več družbah, koliko Vam je plačati od vsakih 100 gl. zavarovane vrednosti. Tista družba, ki stavi najcenejše pogoje, tisto si izberite. Pa to ni še vse. Varujte se onih zavarovalnic, katere neusmiljeno tožarijo kmete za zastale premije, o požaru pa se na vse načine vijejo, da odbijejo ubogemu pogorelcu nekaj krajcarjev za ostale ogorke. Prav lahko in z mirno vestjo Vam priporočamo zavarovalnice, katere dajejo svoje oglase v naš list, one zavarujejo ceno in pošteno izplačujejo škodo.